

## کشت پینه و باززایی گیاه در برخی از پایه های مرکبات ایران

محمود دژم<sup>۱</sup>، مرتضی خوشخوی<sup>۲</sup>، اختر شکافنده<sup>۲</sup>

۱- هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فسا

۲- بخش علوم باغبانی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

آزمایش هایی به منظور انگیزش و کشت پینه و باززایی گیاه در پایه های نارنج، لیموی آب، پرتقال و بکرایی انجام شد. ریزنمونه های محور رولپه، لپه، برگ و ریشه از گیاهچه های درون شیشه ای پایه های مذکور جدا شده و روی محیط کشت موراشیگی و توکر (MT ۱۹۶۹) به همراه ۱ میلی گرم در لیتر ۲، ۴-دی کلروفنوکی استیک اسید (D-۲،۴)، ۱ میلی گرم در لیتر نفتالن استیک اسید (NAA) و ۱ میلی گرم در لیتر بنزیل آدنین (BA) قرار داده شدند و پس از یک ماه درصد ریزنمونه های تولید کننده پینه و وزن تر و خشک پینه ها اندازه گیری شدند. میزان تولید پینه در پایه های مرکبات با توجه به ریزنمونه های مختلف متفاوت بود. در تمامی پایه ها، بیشترین میزان پینه و وزن تر و خشک در ریزنمونه های محور رولپه و به دنبال آن به ترتیب در ریزنمونه های لپه، برگ و ریشه مشاهده شد، بطوری که در برخی پایه ها بین تولید پینه در ریزنمونه های محور رولپه و ریشه تفاوت معنی دار دیده شد. پینه های تولید شده از ریزنمونه های مختلف دو مرتبه در محیط فوق زیر کشت شدند و تولید پینه در سه کشت متوالی مقایسه

چهارمین کنگره علوم باغبانی ایران، آبان ماه ۱۳۸۴ / ۵۳۳

گردید. در تمامی ریز نمونه ها، بیشترین میزان پینه در مرحله انگیزش تولید شد و تولید پینه در اولین زیرکشت کاهش و در زیرکشت دوم افزایش یافت. جهت بازرایی شاخساره، ترکیب های متفاوتی از مواد تنظیم کننده رشد در پینه های حاصل از محور رولپه بررسی شدند. بیشترین میزان بازرایی و تعداد شاخساره در محیط کشت محتوی ۱ میلی گرم در لیتر BA، ۴/۰ میلی گرم در لیتر NAA و ۰/۲ میلی گرم در لیتر GA۳ در تمامی پایه ها مشاهده شد، هرچند میزان بازرایی در پایه های مختلف متفاوت بود. شاخساره های تولید شده در محیط کشت پایه موراشیگی و اسکوگ (MS) با نصف غلظت به همراه ۱۰ میلی گرم در لیتر ایندول بوتیریک اسید (IBA) ریشه دار گردیده و در گلدان های حاوی آمیخته خاکی شن و خاک به نسبت مساوی بتدریج به محیط طبیعی سازگار گردیدند.